

Znepokojivé

Čtu v jedné povídce (7276, s. 200): „Na té ženě je cosi znepokojivého, jako na telefonu, vyzvánějícím v zadržané místnosti.“ To je docela trefná metafora, která sedí na „vědomí problému“ (Problembewußtsein). Vědět o problému znamená slyšet ten telefon zvonit, ale zatímco o zadržaném telefonu zdánlivě nevíme opravdu nic víc, vědomí problému sahá přece o něco dál. Ale když ještě chvíli setrváme na metafoře telefonu: když ten telefon zvoní, víme, že jde o telefon (ačkoli ho nevidíme, poznáme to podle charakteristického vyzvánění), víme, že zvonění znamená, že někdo se snaží dovolat atd. atd. Vlastně by se z toho „pouhého“ zvonění dalo vyždímat ještě leccos dalšího, pokud víme, že tam někde je skrytá místnost (zadržaná, tj. bez oken a bez dveří), pokud víme, kdo tam bydlí nebo bydlel atd. atd. Zkrátka kontext je něco, co může významně přispět k tomu, abychom neslyšeli jen „pouhé“ vyzvánění. Mohli bychom z toho vyvodit, že ona zmíněná „znepokojivost“ spočívá především v našem očekávání, že se něco vyjasní, tj. že se něco otevře našemu porozumění. A toto očekávání ovšem zahrnuje připravenost k tomu, nechat se tímto přicházejícím, co se otvírá našemu porozumění, oslovit, tj. svěřit se tomu, co nám vyjevuje, a nechat se jím dále vést v kontextu všeho toho, co až dosud víme a s čím jsme měli zkušenost. To ovšem nemusí být vždy s oním „přicházejícím“ v úplném souladu, naopak mohou vznikat napětí, a tak všechno to, co je nám dosud „známé“, co jsme si osvojili, je jakoby znovu váženo a často přehodnocováno. A právě v tom je ona znepokojivost, která – podle toho, co jsme přejali od jiných (zejména od starší generace), ale také podle toho, jak jsme až dosud na takové výzvy reagovali – může jak odpuzovat a vyvolávat naše odmítání, tak na druhé straně přitahovat a inspirovat naši ochotu k revizi a opravám dosavadních zkušeností.

(Písek, 040210-1.)